

World Council
of Churches

KSTUD
Kristelig studieforbund

Norges Kristne Råd
KIRKENE SAMMEN

Studiemateriell til

Gaven å være til

Deltaker-
hefte

Hva vil det si at kirken skal være av alle og for alle? Hva handler inkludering egentlig om? Det bibelske budskapet er radikalt, og utfordrer oss til å tenke gjennom flere etiske spørsmål. Vil du lære mer om dette, og hvordan du kan bidra til at kirken eller den lokale foreningen kan være et inkluderende fellesskap for alle? Da kan dette studiematerialet være noe for deg.

Innhold og mål

Dette studiematerialet er laget med inspirasjon fra dokumentet «Gaven å være til». Det er ikke nødvendig å lese «Gaven å være til» for å følge opplegget. Det er i så fall kun aktuelt for grupper som vil fordype seg i stoffet.

«Gaven å være til» er et teologisk dokument fra Kirkenes Verdensråd. Det handler om å være en kirke av alle og for alle. Hensikten med dokumentet er å utfordre kirkene til å tenke nytt om hvordan de møter mennesker, og å vise i ord og praksis, at alle har en viktig plass i kirken.

Det kirkelige fellesskapet skal være inkluderende, uten noen form for diskriminering.

«Gaven å være til» tar opp mange temaer, og inneholder både teologiske og etiske refleksjoner. For å gjøre innholdet mer tilgjengelig, har vi laget et studiemateriell som forklarer og utdyper teksten. Dette skal hjelpe oss til å forstå mer, tenke nytt og få mer kunnskap om funksjonshemming.

Studiematerialet skal også bidra til at kirkene endrer praksis for å oppnå enda større grad av inkludering. Med større bevissthet om universell utforming og individuell tilrettelegging, kan flere delta i kirkens virksomhet, fellesskap og aktiviteter.

Dette er læringsmålene for opplegget:

- skape gode refleksjoner om de temaene som tas opp i «Gaven å være til»
- oppnå økt bevissthet og kunnskap om hva det vil si at kirken skal være av alle og for alle
- bli mer bevisst på egne holdninger, og få innsikt i etiske spørsmål knyttet til hva det betyr at kirkens fellesskap består av alle typer mennesker i kirke og samfunn
- lære mer om hva Bibelen sier om inkludering og mangfold

Hvem materialet er laget for:

Materialet kan brukes av bibelgrupper og andre smågrupper, av kor og foreninger, i ledergrupper og andre utvalg, i staber, styrever og menighetsråd.

Målgruppen er vid, og favner alle som er involvert i kirkelig virksomhet eller ønsker å være en del av fellesskapene i kirker og foreninger som:

- teologer og forkynnere
- andre ansatte: diakoner, menighetspedagoger og trosopplærere, menighetsarbeidere, barne- og ungdomsmedarbeidere, kirkeverger/daglig ledere m.m.
- frivillige i kirkelig og kristent arbeid
- medlemmer og andre interesserte i kirker og menigheter
- ledere i kirker og trossamfunn i Norge
- personer med og uten funksjonsnedsettelser

Studiematerialet består av:

Materialet består av fem kapitler som følger innholdet i dokumentet «Gaven å være til».

Disse er delt inn i

1. korte, innledende tekster om essensen i kapittelet
2. fem podkaster med spørsmål til samtale og refleksjon
3. oversikt over bibelsteder med spørsmål til samtale og refleksjon
4. spørsmål som utfordrer til handling
5. fordypning – til deg som vil gå mer i dybden på stoffet

Det anbefales at samlingene ledes av en person som har erfaring med å lede samtalegrupper. Lederheftet til studiematerialet inneholder metodikk, pedagogiske grep og råd for samlingene. Materialet er godkjent for tilskudd til opplæring fra Kristelig studieforbund, se mer på k-stud.no.

Tilrettelagte utgaver

«Gaven å være til» finnes i lydutgave, storskrift og punktskrift.

Studiematerialet er i stor grad skrevet etter prinsippene for «klarspråk» og skal være lett å lese. Det finnes også i tegnspråkutgave, lydutgave, storskrift og punktskrift. Podkastene er transkribert og finnes også i tegnspråkutgave.

Materialet finnes digitalt i alle utgaver på Norges Kristne Råds nettside www.norgeskristnerad.no/gaven-a-vaere-til.

Omfang

- Studieopplegget har 5-7 samlinger, avhengig av hvor lang tid dere trenger på de to siste kapitlene.
- Hver samling varer i 2,5 time inkludert pauser hvis dere hører på podkasten på forhånd.
- Totalt tar opplegget mellom 12 og 20 kurstimer.

Tilpasning av samlingene

Studieopplegget inneholder 5 samlinger, men noen temaer kan kreve mer tid:

- Kapittel 4 handler blant annet om helbredelse. Her kan det være nyttig å bruke ekstra tid. Dere kan forlenge samlingen med én time, eller legge til en ekstra samling. Se fordypningsspørsmålene i kapitlet.
- Kapittel 5 avslutter opplegget. Det kan være lurt å ha en ekstra samling etterpå. Da kan dere jobbe grundigere med å forstå mangfoldet i menigheten og finne konkrete løsninger for bedre inkludering og deltakelse. Se spørsmålene under «Å sette det ut i praksis».

Forberedelser til samlingene

Dette opplegget krever få forberedelser.

- Du bør lese de korte, innledende tekstene før samlingen
- Leder vil avtale med dere på forhånd om dere skal høre podkastene før dere samles, eller høre på dem i felleskap under samlingene
- Det er en fordel om du leser spørsmålene til samtale og refleksjon på forhånd, for å være forberedt på hva dere skal snakke om. Les gjerne bibeltekstene som det henvises til i noen av samtale spørsmålene før dere samles, selv om dere kommer til å lese dem sammen.
- Hvis du ønsker å sette deg inn i flere bibeltekster om temaene, er det en oversikt over aktuelle bibeltekster i hvert kapittel. Dette er frivillig, og ikke avgjørende for å delta i gruppa.

KAPITTEL 1

Å verdsette menneskelig mangfold

Mangfold er verdifullt

Det første kapitlet i «Gaven å være til» handler om å verdsette det menneskelige mangfoldet.

Alle mennesker er skapt i Guds bilde. Det betyr at vi har verdi – ikke fordi vi presterer, har bestemte evner eller er i en bestemt tilstand. Livet vårt er en gave fra Gud, og det har verdi i seg selv.

Alle mennesker er forskjellige. Vi har ulike egenskaper og ulike begrensninger. Begrensninger er en del av det å være menneske. Når vi ser begrensninger som en del av skapelsen, påvirker det hvordan kirken snakker om funksjonshemming. Mennesker med nedsatt funksjonsevne er ikke en ensartet gruppe. Alle mennesker har sin egenart og identitet, og skal anerkjennes for det. Funksjonshemmedes rettighetsbevegelser bruker uttrykket «ingenting om oss uten oss». Det betyr at alle skal bli hørt, og kunne bestemme over sitt eget liv. Ingen beslutninger skal tas uten at de det gjelder får være med og bestemme.

Mennesker med nedsatt funksjonsevne har ulike behov for støtte. Kirken må ta dette på alvor og sørge for at alle får den hjelpen de trenger for å kunne være med i

fellesskapet. Paulus har lært oss at Kristi kropp er én, selv om den består av mange ulike deler. Ingen kan si «jeg har ikke bruk for deg»! Alle deler av Kristi kropp er viktige – og alle mennesker har noe å bidra med. Kirken er kalt til å være et felleskap for alle, uansett funksjonsevne. Det betyr også at vi må se og verdsette det hver enkelt kan bidra med.

Podkast episode 1

Spørsmål til samtale og refleksjon

1. Delerunde:
 - a. Hva gjorde mest inntrykk på deg da du hørte podkasten? Dere avtaler på forhånd om dere skal høre podkasten før dere samles, eller i felleskap under samlingen.
 - b. Snakk sammen om hva dere har lært. Oppsummer hva slags ny innsikt dere har fått.
2. I podkasten snakker Hege og Øyvind om hvorfor det er viktig å legge til rette for mennesker med nedsatt funksjonsevne i menigheten. Som leder av K-stud og som leder av KABB har begge erfaringer med tilrettelegging. De kommer inn på tre ulike måter å se dette på: et diakonalt perspektiv, et rettighetsperspektiv og et mangfoldsperspektiv
 - a. Snakk sammen om forskjellene på disse tre perspektivene.
 - b. Hvilket perspektiv er mest synlig i deres menighet? Er det behov for endring? Snakk om hva dere kan gjøre for å skape et mer inkluderende fellesskap.

Et diakonalt perspektiv

Dette handler om kirkens omsorgsoppdrag: å møte mennesker med nestekjærlighet, støtte og fellesskap. I møte med mennesker med nedsatt funksjonsevne betyr det å både se og ta på alvor det enkelte menneskets behov, og å skape inkluderende fellesskap.

Et rettighetsperspektiv

Dette handler om likeverd og menneskerettigheter. Alle har rett til å delta fullt ut i kirke og samfunn. Mennesker med nedsatt funksjonsevne skal ikke ses som passive mottakere av hjelp. De skal ses som rettighetshavere med krav på universell utforming, tilrettelegging og medbestemmelse.

Et mangfoldsperspektiv

Dette handler om å se ulikheter som en ressurs. Kirken består av mennesker med forskjellige erfaringer, evner og livssituasjoner. Mennesker med nedsatt funksjonsevne er en del av dette mangfoldet. Fellesskapet blir rikere når alles bidrag og identitet blir verdsatt.

Det bibelske perspektivet

Ønsker du å sette deg inn i flere bibeltekster om temaene? Da kan du forberede deg ved å lese disse bibeltekstene. Dette er frivillig, og ikke avgjørende for å få utbytte av samlingen deres.

Bibeltekster nevnt i «Gaven å være til», kapittel 1

- Kol 1,15 Han er et bilde av den usynlige Gud
- Rom 3,24 ... rettferdiggjort
- Kol 1,13-14 ... i ham har vi forløsning
- 1 Mos 1,26-27 La oss gjøre menneske i vårt bilde
- Joh 14,6 Jeg er veien, sannheten og livet
- 1. Kor 12 Åndelige gaver

Andre aktuelle bibeltekster

- Salme 139: Takk for at jeg er så underfullt laget
- Matt 9,18-25; Mark 10,46-52; Luk 13,10-17; 19,1-10; Joh 4,1-42. Jesu møter med mennesker som tegn på radikal inkludering
- Luk 14,12-14: Hvem skal vi invitere til middag?
- Kol 1,15-20: Kolosserbrevshymnen: Alt er skapt i Kristus, hodet for kirken

Spørsmål til samtale og refleksjon

1. Les salme 139 sammen. Snakk om hvordan Gud blir beskrevet i salmen. Hva slags bilde får vi av Gud? Hva sier salmen om mennesket og menneskets verdi? Kan vi finne uttrykk for menneskelig mangfold i teksten?
2. I evangeliene møter Jesus mange ulike mennesker – også syke og mennesker med nedsatt funksjonsevne. Snakk sammen om hvordan disse møtene kan forstås. Kan vi se fortellingene som eksempler på hvordan mennesker blir holdt utenfor fellesskapet? Kan vi se Jesu handlinger som en invitasjon

inn i Guds rike – en gjenoppretting av fellesskapet mellom mennesker og Gud? Er det noe i disse tekstene som kan være utfordrende å lese fra et funksjonshemmingsperspektiv i dag?

Å sette det ut i praksis

1. Hvordan kan dere håndtere behovene for tilrettelegging når fellesskapet og tilbudene i menigheten i stor grad er basert på frivillighet?
2. Hva vil du svare hvis noen påstår at det er en for stor jobb å legge til rette for alle?

Fordypning

Ønsker du å fordype deg mer i disse temaene? Da anbefaler vi deg å studere kapittel 1 i «Gaven å være til» ved å følge disse stegene:

1. Les raskt gjennom kapittelet for å få oversikt.
2. Les kapitlet en gang til mens du reflektere over hva avsnittene forteller deg.
3. Noter hva du kan ta med deg videre. Hvordan kan du bidra til å endre kirkelig praksis, eller forbedre de fellesskapene og tilbudene dere har i din menighet?

KAPITTEL 2

Skapelsen som en kjærlighetshandling

Mot diskriminering

Det andre kapittelet i «Gaven å være til» handler om at skapelsen er en kjærlighetshandling fra Gud. Derfor har kirken et radikalt ansvar for å inkludere alle.

Alle mennesker er skapt av Gud og elsket av ham – uansett funksjonsevne. Dette fellesskapet med Gud er grunnlaget for at vi også hører sammen som mennesker.

Kirken har et ansvar for å fjerne barrierer som skiller folk fra hverandre. Å inkludere alle er en naturlig del av kirkens oppdrag. Derfor skal kirken og kirkens fellesskap være åpne for alle, uten diskriminering.

Fellesskap og kommunion: Kirken er kalt til å være et fellesskap av alle og for alle. Derfor skal alle ha mulighet til å delta på en likeverdig måte, og bidra med det de kan. Når «Gaven å være til» snakker om kommunion, handler det både om nattverden, slik det har vært vanlig å oversette det til på norsk, og om fellesskapet i kirken og det mangfoldet vi er en del av.

Kristi kropp er et bilde Paulus bruker for å vise at alle mennesker er viktig i kirken. Ingen deler av Kristi kropp kan unnværes. Alle skal få være med, få mulighet til å delta, og bli møtt med respekt og anerkjennelse for den de er. Gjennom nattverden lærer vi å leve som et folk som er tilgitt. Vi blir også minnet om hvor verdifullt mangfoldet mellom mennesker er. Som et tegn på Kristi kjærlighet og Jesu bønn om enhet, har vi et moralsk ansvar: Å stå sammen med de som er undertrykt eller holdt utenfor. Vi skal kjempe mot utestenging og diskriminering.

Podkast episode 2

Spørsmål til samtale og refleksjon

1. Delerunde:
 - a. Hva gjorde mest inntrykk på deg da du hørte podkasten? Dere avtaler på forhånd om dere skal høre podkasten før dere samles, eller i felleskap under samlingen.
 - b. Snakk sammen om hva dere har lært. Oppsummer hva slags ny innsikt dere har fått.
2. I podkasten snakker Kjersti og Ola om egne erfaringer i forbindelse med funksjonsnedsettelse, og hva det betyr å være skapt i Guds bilde. Den ene deler sine refleksjoner som blind, den andre som far til en multifunksjonshemmet datter.
 - a. Hva er det gode liv? Drøft hva livskvalitet kan være, og hvordan synet på livskvalitet påvirker måten vi møter hverandre på.
 - b. Vi er skapt i Guds bilde. Hva forteller det om den relasjonen Gud har til hver enkelt av oss, og enheten oss imellom? (jfr. Paulus bilde av «Kristi kropp»)

Det bibelske perspektivet

Ønsker du å sette deg inn i flere bibeltekster om temaene? Da kan du forberede deg ved å lese disse bibeltekstene. Dette er frivillig, og ikke avgjørende for å få utbytte av samlingen deres.

Bibeltekster nevnt i «Gaven år være til», kapittel 2

- Første Mosebok 1-2 Skapelsesberetningene
- Ef 2,14 ... for han er vår fred.
- Rom 8,23 ...lengter etter å bli Guds barn
- Kol 1,16-17 Alle er skapt ved ham og til ham
- Luk 10,27 Du skal elske Gud og din neste som deg selv
- 1 Korinterbrev 12 Åndens gaver
- 1 Kor 11,33 ...vent på hverandre
- Matt 5,23-26 Kom til enighet med din bror.
- Joh 17,21 ...at dere alle må være ett.

Andre aktuelle bibeltekster:

- Jer 1,4-9: Før jeg formet deg i mors liv, kjente jeg deg
- Joh 3,16-17: Gud har elsket verden
- Ef 2,11-22: Kristus har revet ned skillelinjene mellom mennesker
- Luk 22,14-20: Nattverden

Spørsmål til samtale og refleksjon

1. Diskuter hvordan Ef 2,11-22 kan leses fra et funksjonshemmingsperspektiv. Hva betyr det at Kristus har revet ned alt som skiller?
2. Begrensninger er en del av den verden Gud har skapt. Rom 8,22-23 står at alt det skapte er i fødselsrier, i forventning til at Gud en dag skal sette oss fri. Hvordan kan vi snakke om begrensninger som noe som gjelder alle mennesker, ikke bare noen? Hvordan kan lengselen etter å bli satt fri komme til uttrykk?
3. Diskuter nattverden/måltidet som et sted for fellesskap, i Jesu liv og i menighetens liv. Hva kan være til hinder for et inkluderende nattverdssfellesskap/måltidsfellesskap? Hva er gode praksiser?

Å sette det ut i praksis

1. Hvordan kan vi unngå at usikkerhet i møte med det ukjente blir et hinder for inkludering og god samhandling?
2. Se på aktivitetene og tilbudene i menigheten deres. Får mennesker med nedsatt funksjonsevne mulighet til å være med og bidra i menighetens ulike aktiviteter og læringsfellesskap? Snakk sammen om hva som fungerer bra, og hva som kan bli bedre. Hva kan dere gjøre for å forbedre egen praksis?

Fordypning

Ønsker du å fordype deg mer i disse temaene? Da anbefaler vi deg å studere kapittel 2 i «Gaven år være til» ved å følge disse stegene:

1. Les raskt gjennom kapittelet for å få oversikt.
2. Les kapitlet en gang til mens du reflektere over hva avsnittene forteller deg.
3. Noter hva du kan ta med deg videre. Hvordan kan du bidra til å endre kirkelig praksis, eller forbedre de fellesskapene og tilbudene dere har i din menighet?

Livets gave

Like muligheter for alle

Det tredje kapittelet i «Gaven å være til» handler om hva det innebærer at livet er en gave fra Gud. Kapittelet tar opp hvordan sosiale og økonomiske forhold påvirker livet. I tillegg drøftes hvordan medisinsk teknologi utfordrer livets verdi.

Fått i gave: Livet er en gave fra Gud. Men er en medfødt funksjonsnedsettelse en gave? Folk tenker forskjellig om dette. Noen ser funksjonsnedsettelsen som en del av hvem de er, mens andre opplever den som en begrensning. Livets gave handler ikke nødvendigvis om en bestemt tilstand, men om personen. Når vi ser på mennesket – og ikke bare funksjonsnedsettelsen – ser vi at alle mennesker har evner og talenter som andre kan ha bruk for og som er ment for fellesskapet. Livets gave har også en dypere betydning: det gjelder selve livet, det å være til.

Sosioøkonomisk nød: En grunn til at mennesker med funksjonsnedsettelse ofte har blitt holdt utenfor, er at mange har trodd at de ikke kan bidra til samfunnet på en «nyttig» måte. Men i kristen tro handler ikke menneskeverd om hvor mye vi kan produsere eller tjene penger. Det handler om at Gud har skapt oss med en hensikt og gitt alle mennesker verdi. Et menneskeliv formes både av det vi har i oss, og av omgivelsene vi lever i. Dårlige sosiale og økonomiske forhold gjør livet vanskeligere for personer med funksjonsnedsettelse. Som kristne må vi spørre oss selv: Har vi et ansvar for dette? Og hvordan kan vi bidra til mer rettferdighet og verdige liv for alle?

Medisinsk teknologi: «Gaven å være til» tar opp viktige spørsmål om medisinsk teknologi, kunstig reproduksjon og genetisk testing. Slike temaer kan skape vanskelige etiske dilemmaer – for eksempel om livskvalitet og verdien av et menneskes liv. Menneskelivet er en gave fra Gud. Derfor er livet ukrenkelig, uansett hvordan kroppen eller tankene fungerer.

Hvis samfunnet begynner å vurdere liv ut fra kroppslige eller mentale egenskaper, kan det føre til at mennesker med funksjonsnedsettelse blir sett på som mindre verdifulle. Kirken har et ansvar for å stå opp for rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne, og å motarbeide en kommersiell tankegang rundt menneskelig reproduksjon som kan føre til diskriminering og utenforskap.

Podkast episode 3

Spørsmål til samtale og refleksjon

1. Delerunde:
 - a. Hva gjorde mest inntrykk på deg da du hørte podkasten? Dere avtaler på forhånd om dere skal høre podkasten før dere samles, eller i felleskap under samlingen.
 - b. Snakk sammen om hva dere har lært. Oppsummer hva slags ny innsikt dere har fått.
2. I podkasten snakker Eli og Kim om forskjellighet, mangfold og utfordringer med inkludering. De deler sine refleksjoner, den ene som leder for tilrettelagte tilbud, den andre fra eget liv med funksjonsnedsettelse.
 - a. Eli leser et dikt fra Hanne som har Downs syndrom. Hun skriver at hun er glad i seg selv, og spør «hva er normalt»? Hva ville dere ha svart Hanne på spørsmålet om hva som er normalt?
 - b. Drøft de to etiske spørsmålene som reises i podkasten: Er alle menneskelige variasjoner ønskelig? Hva mister samfunnet uten funksjonsvariasjoner?

Det bibelske perspektivet

Ønsker du å sette deg inn i flere bibeltekster om temaene? Da kan du forberede deg ved å lese disse bibeltekstene. Dette er frivillig, og ikke avgjørende for å få utbytte av samlingen deres.

Bibeltekster nevnt i «Gaven å være til», kapittel 3

- Luk 4,18-19 Herrens ånd er over meg.
- 2 Kor 5,18-21 Alt er av Gud. La dere forsone med Gud.

Andre aktuelle bibeltekster

- 1 Mos 32,24-31: Jakob slåss med Gud og blir halt
- Jes 53,1-12: Jesajas lidende tjener
- Mark 7,24-30: Kvinnen fra Fønikia
- Luk 1,46-55: Marias lovsang
- Luk 10,25-39: Den barmhjertige samaritan
- Apg 8,26-40: Den etiopiske evnukken
- Kol 1,16: I ham er alt blitt skapt

Spørsmål til samtale og refleksjon

1. Les fortellingen om Jakob som kjemper med Gud og får en skade i hoften (1 Mos 32,24-31). Snakk sammen om hvordan denne historien viser at velsignelse og funksjonsnedsettelse kan henge sammen.
2. Les teksten om den lidende tjeneren (Jes 53,1-12) og snakk om hvordan den vanligvis blir tolket som et bilde på Jesus. Kan vi også forstå den lidende tjeneren som en person med funksjonsnedsettelse? Speiler teksten erfaringer med smerte, avvisning og kroppslige utfordringer? Hva betyr det for hvordan vi forstår Jesus og hans erfaringer?
3. Les lignelsen om den Barmhjertige samaritan (Luk 10,25-39) og fortellingen om kvinnen fra Fønikia (Mark 7,24-30). Snakk sammen om hvordan sosiale og økonomiske forhold, det å bli holdt utenfor og funksjonsnedsettelse kan henge sammen.

Å sette det ut i praksis

1. Noen mennesker har behov for tilpasninger for å kunne delta fullt ut. Andre har ansvar for å legge til rette. Det kan føre til ulike forventninger og opplevelser. Hvordan kan dere bidra til god samhandling og forståelse for situasjonen?
2. Å bidra til rettferdighet og verdige livsvilkår for alle er en stor oppgave. Hvordan kan menigheten ivareta en slik standard i sine kirkelige handlinger og felleskap?

Fordypning

Ønsker du å fordype deg mer i disse temaene? Da anbefaler vi deg å studere kapittel 3 i «Gaven å være til» ved å følge disse stegene:

1. Les raskt gjennom kapittelet for å få oversikt.
2. Les kapitlet en gang til mens du reflektere over hva avsnittene forteller deg.
3. Noter hva du kan ta med deg videre. Hvordan kan du bidra til å endre kirkelig praksis, eller forbedre de fellesskapene og tilbudene dere har i din menighet?

Sårbarhet, begrensning og helbredelse

Trygge fellesskap

Det fjerde kapittelet i «Gaven å være til» handler om hvordan sårbarhet og begrensninger henger sammen med Guds kjærlighet og kristen tro. Det tas et oppgjør med veldedighetstanken, og problemstillinger rundt helbredelse drøftes.

Å være menneske betyr at vi alle har sårbarhet, begrensninger og opplever tap. Det er en naturlig del av livet. Likevel er det ofte vanskelig for samfunnet å akseptere dette. Dette ser vi for eksempel i hvordan ny teknologi brukes for å unngå «uønskede» egenskaper og institusjonelle ordninger som får det til å virke som om sårbarhet er en egenskap som bare en bestemt gruppe mennesker har. Ofte omtales personer med funksjonsnedsettelse som om de har «spesielle behov», men sannheten er at alle mennesker har behov – og alle har begrensninger. Kristen tro minner oss på dette: Vi trenger hverandre, og alle har rett til å være en del av fellesskapet.

Begrensning: Alle mennesker opplever sårbarhet og begrensninger. Det er en del av det å være menneske, og det viser at vi trenger hverandre – og at vi trenger Gud. Kirken skal ikke velge om den vil inkludere personer med funksjonsnedsettelse. Inkludering er en grunnleggende og viktig del av kirkens identitet. Livet er

uforutsigbart, og alle kan oppleve tap av funksjonsevne eller usikkerhet om fremtiden. Kirken har et ansvar for å støtte mennesker i slike situasjoner og være et trygt fellesskap for alle. Dette ansvaret gjelder alle som er involvert i kirken, menigheten og det kristne fellesskapet vi tilhører.

Sårbarhet: Gud ble menneske gjennom Jesus Kristus for å leve sammen med oss og dø for oss. Det viser at Gud kjenner til menneskets sårbarhet og omfavner det med kjærlighet. Guds egen erfaring med begrensninger og muligheten for avvisning viser at sårbarhet er grunnleggende i både Guds og menneskets liv. Paulus forteller at han er svak, men at Kristi kraft virker i ham nettopp da. Når Kristi kraft bor i oss, kan vi erkjenne at sårbarhet er en naturlig del av det å være menneske. Derfor må inkludering av mennesker med funksjonsnedsettelse bygge på forståelsen av at vi alle har samme verdi – og at sårbarhet er noe vi deler.

Veldedighet: Ofte har det vært vanlig å hjelpe mennesker med «spesielle behov» ut fra veldedighet. De har blitt sett på som en mulighet til å vise barmhjertighet og gjøre gode gjerninger. Å bli møtt på den måten kan oppleves nedverdiggende for dem som får hjelp. Mennesker med nedsatt funksjonsevne ønsker å bli verdsatt for det de kan bidra med – ikke bare bli sett på som noen som trenger hjelp. Også her har kirken noe å lære fra bildet av Kristi kropp. Alle kroppsdelene er viktige og kalt til å være Kristi kropp. Kirken er kalt til å fremme fellesskap, en oppgave kirken bare kan gjøre når den ser verdien i alle medlemmenes bidrag.

Helbredelse er et tema som må behandles med varsomhet. Det handler om enkeltmenneskers tro, forhold til Gud og egne erfaringer – og kan vekke sterke følelser. Mange mennesker med funksjonsnedsettelse har vonde opplevelser i møte med spørsmålet om helbredelse. Noen har følt seg avvist, at troen deres ikke er god nok eller at de mindre verdt som kristne. For noen har det skapt avstand til kirken. For å kunne forstå dybden og helheten i «Gaven å være til» sitt budskap om helbredelse, er det viktig å få med seg alle spørsmålene og eksemplene som tas opp, de erfaringene som deles, og hvordan de tolker helbredelsesfortellingene i Bibelen. Podkasten tar opp flere av disse temaene og kan derfor – sammen med det bibelske perspektivet nedenfor – være et godt utgangspunkt for samtale. Hvis dere vil gå dypere inn i dette, kan dere også lese avsnittet Fordypning i dette heftet.

Podkast episode 4

Spørsmål til samtale og refleksjon

1. Delerunde – snakk sammen i gruppa:
 - a. Hva gjorde mest inntrykk på deg da du hørte podkasten? Dere avtaler på forhånd om dere skal høre podkasten før dere samles, eller i felleskap under samlingen.
 - b. Snakk sammen om hva dere har lært. Oppsummer hva slags ny innsikt dere har fått.
2. I podkasten snakker Rebecca og Karl Ove om tap av funksjonsevne og hvilken plass man har i felleskapet, om sårbarhet i relasjon til Gud og menigheten, og om helbredelse. Karl Ove har fått Parkinson sykdom som begrenser muligheten til å fortsette som sogneprest. Rebecca er professor i teologi med vekt på funksjonshemming.
 - a. Velg en eller to utfordringer fra podkasten, som dere vil utforske nærmere.
 - Hvilke grunnleggende eller etiske spørsmål reises her, og hva mener dere er hensiktsmessig eller etisk forsvarlig/uforsvarlig og hvorfor?
 - Hvordan kan dere skape en trygg ramme for en lignende situasjon i deres sammenheng?
 - b. Drøft hvilken styrke det ligger i å vise sin sårbarhet. Hvilke fordommer og blindsoner kan hindre felleskapet i å møte hverandres sårbarhet på en god måte?

Det bibelske perspektivet

Ønsker du å sette deg inn i flere bibeltekster om temaene? Da kan du forberede deg ved å lese disse bibeltekstene. Dette er frivillig, og ikke avgjørende for å få utbytte av samlingen deres.

Bibeltekster nevnt i «Gaven å være til», kapittel 4

- Romerne 8 Så er det ingen fordømmelse for dem som er i Kristus
- 2 Kor 4,7 For at den rike kraft skal være av Gud og ikke fra oss selv
- 1 Mos 32,24-26...jeg slipper deg ikke før du velsigner meg
- Joh 3,16 For så høyt har Gud elsket verden
- 1 Joh 4,8 Den som ikke elsker, kjenner ikke Gud, for Gud er kjærlighet

- Hos 2,13 Jeg vil straffe henne for de dagene hun tente offerild...
- 2 Kor 12,8-10 For når jeg er skrøpelig, da er jeg sterk
- Fil 2,6-7 Han ga avkall på sitt eget og ble mennesker lik.
- 1 Korinterbrev 12 Bildet av Kristi legeme. Åndelige gaver, enhet i mangfold
- Ef 1,10 Å samle alt i ett i Kristus.
- Joh 9,2-3 En mann som er født blind får synet igjen
- Joh 9,27 Jeg har allerede sagt det, men dere hørte ikke på
- Joh 9,35-38 Kanskje vi også er blinde?
- Joh 9,41 Var dere blinde, da hadde dere ikke synd
- Mark 1,40-45 Jesus renser en spedalsk
- Mark 2,1-12 Jesus helbreder en lam

Andre aktuelle bibeltekster

- Jobs bok: I Lidelse, menneskenes kamp, tro, prøvelser ...
- Luk 2,7: Jesus blir født og lagt i en krybbe
- Joh 1,14: Ordet ble kjøtt
- Joh 20,14-28: Jesus viser sårmerkene til Tomas
- Rom 8,14-18: Alle som drives av Guds ånd, er Guds barn

Spørsmål til samtale og refleksjon

- Les Joh 20,14-28. Diskuter hvordan Gud viser sin sårbarhet gjennom inkarnasjonen og korsfestelsen.
- Les 1 Kor 12,1-30 og diskuter hvordan bildet av menigheten som Kristi kropp kan forstås.

Å sette det ut i praksis

1. Hvordan kan dere bidra til tilhørighet og deltakelse på en måte som både ivaretar den enkelte og styrker fellesskapet? Snakk sammen om hvordan ulike forventinger hos den enkelte og andre i fellesskapet kan påvirke hverandres deltakelse, og hvordan dere kan legge til rette for at alle kan bidra med det som de har mulighet og krefter til.

2. Hva er god praksis innen helbredelse? Utdyp gjerne samtalen med disse casene:
- Hans ber til Gud om helbredelse og ønsker det. Rita tror ikke på helbredelse i det hele tatt.
 - Kristin har en funksjonsnedsettelse som hun ser som en del av sin identitet. Hun ønsker derfor ikke helbredelse. Når andre antar at hun «burde» ønske seg helbredelse, opplever hun det som en nedvurdering av hennes person og identitet. Hun opplever det også som en manglende respekt for hennes tro.
 - Ola har en funksjonsnedsettelse og en stor sorg over at han ikke blir helbredet. Han lurer på hvorfor Gud ikke helbreder ham, og lurer på om Gud har glemt ham.

Fordypning

Ønsker du å fordype deg mer i disse temaene? Da anbefaler vi deg å studere kapittel 3 i «Gaven å være til» ved å følge disse stegene:

- Les raskt gjennom kapittelet for å få oversikt.
- Les kapitlet en gang til mens du reflekterer over hva avsnittene forteller deg.
- Noter hva du kan ta med deg videre. Hvordan kan du bidra til å endre kirkelig praksis, eller forbedre de fellesskapene og tilbudene dere har i din menighet?

«Gaven å være til» tar opp flere problemstillinger rundt helbredelse, uten nødvendigvis å gi alle svarene. Studer bibeltekstene ovenfor, og les avsnittet om helbredelse. Deretter kan dere ha en felles dialog og refleksjon om helbredelse med disse problemstillingene fra dokumentet:

- Hvordan kan helbredelse være et tema når personer med funksjonsnedsettelse ses på som gaver til Kristi kropp?
- Mange av de som har en funksjonsnedsettelse sier at de ikke ønsker eller trenger helbredelse. Hvordan skal vi forholde oss til det?
- Finnes det en sammenheng mellom tro og helbredelse? Hvordan vil ulike syn på dette berøre den enkelte?
- Samtal om Jesu helbredelsesgjerning og hvordan bibelfortellingene om helbredelse kan tolkes.
- Hva handler helbredelse først og fremst om: gjenopprettelse av relasjoner eller fysisk helbredelse? Hvordan utfordrer de to aspektene kirkelig undervisning og diakonal praksis?
- Hvordan er den kirkelige praksisen i deres menighet, og hvilke konsekvenser har den for mennesker som har en funksjonsnedsettelse?

KAPITTEL 5

Kalt til å være kirke av alle og for alle

Lik tilgjengelighet for alle

Kapittel fem i «Gaven å være til» handler om kirkens ansvar for å sørge for at alle får være med. Det betyr å inkludere og involvere mennesker med funksjonsnedsettelser og deres familier i fellesskapet, i de kirkelige handlingene og i kirkens oppdrag.

De gode nyhetene: Evangeliet handler om at Jesus gjenoppretter fellesskapet mellom Gud og menneskene. Jesus sammenligner Guds rike med et festmåltid for de fattige – et bilde på at Guds rike er for alle, også for de marginaliserte. Kirken skal forvandle verden og bringe Guds rike nærmere. For å være troverdig må kirken overvinne splittelser og bli et inkluderende fellesskap som arbeider for forsoning og helhet. Personer med funksjonsnedsettelse er fullt ut medlemmer av Kristi kropp. De skal ikke bare bli sett på som noen som trenger hjelp og forbønn.

Liturgi: Personer med nedsatt funksjonsevne ønsker å være likeverdige deltakere i kirken – ikke bare mottakere av forbønn. Kirken må inkludere alle i forkynnelse, liturgi og praksis. Nattverden handler om fellesskap og forsoning. Den minner oss om at vi skal dele med alle Guds barn og jobbe for rettferdighet og en bedre verden. Det er spesielt viktig å inkludere personer med kognitiv funksjonsnedsettelse, som ofte blir holdt utenfor på feil grunnlag. Liturgien taler til hele mennesket – ikke bare med ord, men også gjennom sanser og opplevelser. Personer med nedsatt funksjonsevne ønsker å være likeverdige deltakere i kirken – ikke bare mottakere av forbønn. Kirken må sørge for at alle får være med i forkynnelse, liturgi og praksis.

Misjon: I dokumentet «Sammen på vei mot livet», sier Kirkenes Verdensråd at kirkens oppdrag er å arbeide for frigjøring og forsoning for hele skaperverket, ledet av Den hellige ånd. Dette er målet for kirkens misjon. «Gaven å være til» oppfordrer kirken til å invitere personer med funksjonsnedsettelse og deres familier til å delta i dette oppdraget. Alle skal få bidra, så kirken blir i stand til å være Kristi kropp.

Oppsummering av «Gaven å være til»:

De siste setningene i «Gaven å være til» oppsummerer godt hva hele dokumentet handler om:

«Dette dokumentet forkynner et kall til kirken om å være en kirke av alle og for alle. En kirke hvor bidragene fra mennesker som lever med funksjonsnedsettelse settes pris på, og hvor de respekteres for den de er og finner støtte i fellesskapet. Vi ber kirken anerkjenne og praktisere alle menneskers likeverd og verdighet. Det er det sentrale i oppdraget å leve ut evangeliet og vitne om dets budskap i alt kirken gjør». (Gaven å være til, pkt. 132).

Podkast episode 5

Spørsmål til samtale og refleksjon

1. Delerunde – snakk sammen i gruppa:
 - a. Hva gjorde mest inntrykk på deg da du hørte podkasten? Dere avtaler på forhånd om dere skal høre podkasten før dere samles, eller i felleskap under samlingen.
 - b. Snakk sammen om hva dere har lært. Oppsummer hva slags ny innsikt dere har fått.
2. I podkasten snakker Tonje og Jarle om hva som skal til for å legge til rette for alle - om barrierer, sårbarhet og hvem som har ansvaret. Tonje er forsker og aktiv i pinsemenigheten Salt. Jarle er tidligere synodeleder i Frikirken og har erfaringer med tilbakevendende depresjon.
 - a. Drøft forskjellen mellom vond vilje og likegyldighet. Hvordan kan dere jobbe med utfordringer rundt likegyldighet og bidra til en kollektiv bevissthet om inkludering i deres menighet?
 - b. Hvor skal ansvaret for inkludering og involvering «av alle og for alle» ligge? Drøft ulike ansvar som ledelsen, ansatte, frivillige medarbeidere og andre som er en del av fellesskapet har.

Det bibelske perspektivet

Ønsker du å sette deg inn i flere bibeltekster om temaene? Da kan du forberede deg ved å lese disse bibeltekstene. Dette er frivillig, og ikke avgjørende for å få utbytte av samlingen deres.

Bibeltekster nevnt i «Gaven å være til», kapittel 5

- Jes 25,6 Herren skal lage et gjestebud for alt folk
- Joh 17,21 ...at dere alle må være ett

Andre aktuelle bibeltekster

- Jes 40,3-5: Rydd Herrens vei (jf. Døperen Johannes i Mark 1,3)
- Matt 28,16-20: Misjonsbefalingen
- Luk 14,15-24: Det store gjestebudet
- Åp 21,2-4: Gud skal tørke bort hver tåre

Spørsmål til samtale og refleksjon

1. Les Jes 40,3-5 og Døperen Johannes' rop i begynnelsen av Markusevangeliet. Drøft denne påstanden: Dette profetiske kallet til å gjøre evangeliet tilgjengelig må inkludere universell utforming.
2. Misjonsbefalingen har ofte blitt forstått som et kall til å nå mennesker som aldri har hørt om evangeliet – de «unådde». Snakk sammen om hvordan vi kan forstå misjonsbefalingen som et bredere oppdrag. Hva betyr det at vi alle er kalt til å gjøre evangeliet tilgjengelig?

Å sette det ut i praksis

1. Definer mangfoldet i deres egen menighet, og ta med disse momentene i kartleggingen:
 - bredde (favner vi alle, er det noen grupper vi savner?)
 - begrensninger og sårbarhet (hvordan møter vi sårbarhet, og er det trygt å være sårbar i fellesskapet vårt?)
 - involvering (får alle mulighet til å delta, og bidra med det som passer for dem?)

2. Hvis dere vil tiltrekke dere flere mennesker med ulike funksjonsnedsettelse:
Hva kan dere gjøre for å få det til?
3. Hvordan vil dere gå fram for å kartlegge behov for tilrettelegging? Hvordan kan dere fjerne de barrierene som er til hinder for deltakelse?

Fordypning

Ønsker du å fordype deg mer i disse temaene? Da anbefaler vi deg å studere kapittel 3 i «Gaven å være til» ved å følge disse stegene:

1. Les raskt gjennom kapittelet for å få oversikt.
2. Les kapitlet en gang til mens du reflektere over hva avsnittene forteller deg.
3. Noter hva du kan ta med deg videre. Hvordan kan du bidra til å endre kirkelig praksis, eller forbedre de fellesskapene og tilbudene dere har i din menighet?

